

Visuomenės sveikata 1997 m. Nr. 3 (3)

Turinys

D.Zabulytė, A.Paltanavičienė

Polidimetildialilamonio chlorido poveikis šiltakraujų gyvūnų kepenų funkicinei būklei, (3-6).

G.Morkūnas, A.Mastauskas

Radono tūrinių aktyvumų patalpose tyrimo Lietuvoje rezultatai, (7-13).

B.Pajarskienė, R.Jankauskas

Policijos komisariato darbuotojų stresas bei širdies ir kraujagyslių sistemos funkcinė būklė, (14-19).

I.Kuzmickienė

Onkologinių ligų paplitimo tarp tekstilės gamybos darbuotojų ypatumai, (20-25).

R.Jankauskas, I.Šapranuskienė

Naftos pramonės įmonės darbuotojų vėžinių susirgimų profesinė rizika, (26-31).

V.Jurkuvėnas, R.Valintėlienė, J.Ašembergienė, J.Griškevičienė

Antibiotikų vartojimas Lietuvos stacionaruose, (32-40).

Turinys

D.Zabulytė, A.Paltanavičienė

Polidimetildialilamonio chlorido poveikis šiltakraujų gyvūnų kepenų funkciniai būklė, (3-6).

Santrauka

Ilgalaikiu lėtiniu eksperimentu ištirtas polidimetildialilamonio chlorido poveikis šiltakraujų gyvūnų kepenų funkcijai. Pagal kenksmingų medžiagų klasifikaciją pagal LD 50 per os, šis polimeras skirtinas III klasei, t.y. vidutiniškai pavojingoms medžiagoms. Toksinė šio katijoninio polimero dozė (30 mg/l) sukėlė baltyminių, fermentinių ir anti-toksinių kepenų funkcijų sutrikimų. Vienas jautriausių rodiklių buvo fermentų aspartataminotrasferazės ir alaninaminotrasferazės aktyvumo pakitimai.

G.Morkūnas, A.Mastauskas

Radono tūrinių aktyvumų patalpose tyrimo Lietuvoje rezultatai, (7-13).

Santrauka

Straipsnyje pateikiami rezultatai, gauti vykdant radono patalpose programą mūsų šalyje. Radono tūrinių aktyvumų individualiuose gyvenamuosiuose namuose matavimai atlikti apie 400 atsitiktinai (visoje šalyje) ir specialiai (karstiniame regione) išrinktuose individualiuose (ne daugiabučiuose) namuose. Nustatytas vidutinis radono tūrinis aktyvumas atsitiktinai išrinktuose namuose yra apie 55 Bq/m³, karstinio regiono namuose-125 Bq/m³. Atitinkamai 4,4% ir 25% (95% patikimumu) tirtų namų radono tūriniai aktyvumai viršijo Tarptautinės radiologinės apsaugos komisijos rekomenduojamus lygius, todėl reikia imtis priemonių šiems aktyvumams mažinti. Straipsnyje pateikiami ir radono sąlygotų apšvitos dozių įvertinimo rezultatai, kurie rodo, kad vidutinė metinė efektinė individualiame name gyvenančio žmogaus gauta dozė dėl radono patalpose yra 0,95 mSv. Atskirais atvejais ši dozė gali būti lygi dešimtims milizivertų.

B.Pajarskienė, R.Jankauskas

Policijos komisariato darbuotojų stresas bei širdies ir kraujagyslių sistemos funkcinė būklė, (14-19).

Santrauka

Straipsnyje pateikiami 1997 m. Higienos instituto Darbo medicinos centre atlikto tyrimo, kurio tikslas buvo įvertinti policijos komisariato darbuotojų stresinę reakciją bei širdies ir kraujagyslių funkcinę būklę, atsižvelgiant į lytį, amžių, profesinį stažą ir tarnybos pobūdį, rezultatai. Tyrime dalyvavo 220 policijos komisariato darbuotojų (72,7% visų darbuotojų). Analizei buvo atrinkti 208 asmenys, kurie anketoje nurodė, jog jiems

nebuvo diagnozuotos kraujotakos sistemos ligos. Širdies ir kraujagyslių sistemos funkcinė būklė įvertinta kompiuterine ritmografija, taikytas aktyvios ortostazės mėginys. Streso simptomai įvertinti streso darbe anketa. Tyrimu nustatyta, kad policijos komisariato darbuotojos moterys statistiškai patikimai ($p < 0,001$) dažniau patiria stresą (RR 1,56 95% PI 1,29-1,88) nei jų kolegos vyrai. Be to, nustatyta, kad 20-29 metų policininkų vyrų rizika širdies ir kraujagyslių sistemos funkciniam pakitimams beveik du kartus didesnė (RR 1,94 95% PI 1,01-3,64), lyginant su to paties amžiaus kitų profesijų (mokytojais, gydytojais, žurnalistais, aktorais, simfoninio orkestro muzikantais) vyrais. Tirtų asmens rizikos veiksnių analizė profesinėse grupėse neatskleidė funkcinės būklės skirtumo priežasčių. Įvertinus kelių veiksnių įtaką policijos darbuotojų širdies ir kraujagyslių sistemos funkciniam pakitimams nustatyta, kad kasdien rūkančių ir stresą darbe jaučiančių policininkų reliatyvi rizika širdies ir kraujagyslių sistemos funkciniam pakitimams 1,43 karto statistiškai patikimai ($p < 0,01$) didesnė (RR 1,43 95% PI 1,08-1,89), lyginant su nerūkančiais ar epizodiškai rūkančiais policininkais.

I.Kuzmickienė

Onkologinių ligų paplitimo tarp tekstilės gamybos darbuotojų ypatumai, (20-25).

Santrauka

Profesinė vėžio rizika ir ją lemiantys veiksniai tekstilės gamyboje buvo nagrinėjami apibendrinant naujausius mokslo darbus, skelbtus 15-oje žinomiausių pasaulio leidinių. Naudojantis MEDLINE ir kitomis bibliografijos duomenų bazėmis, buvo atrinkta ir išnagrinėta 54 straipsniai, kurių dauguma publikuoti 1992-96 m. Nustatyta, kad tekstilės dažymo ir taurinimo darbininkai daug dažniau serga šlapimo pūslės, nosies ir jos ančių vėžiu, o sintetinės tekstilės ir asbesto gamybos įmonių darbininkai - plaučių vėžiu. Sumažėjęs medvilnės tekstilės darbininkų sergamumas plaučių vėžiu siejamas su gram-neigiamų bakterijų endotoksinų įtaka makrofagų naviko nekrozės faktoriaus sintezei. Ši sąveika toliau tiriama, ir manoma, kad bus išaiškinta sumažėjusios plaučių vėžio rizikos tekstilės darbininkams priežastis. Duomenys apie kepenų, tulžies latakų, burnos, inkstų ir kitų organų vėžio riziką nėra pakankamai įrodyti.

R.Jankauskas, I.Šapranauskienė

Naftos pramonės įmonės darbuotojų vėžinių susirgimų profesinė rizika, (26-31).

Santrauka

Straipsnyje pateikiami epidemiologinės atvejo-kontrolės studijos, kurios tikslas buvo nustatyti naftos perdirdimo pramonės (NPP) įmonės darbo aplinkos taršos keliamą riziką darbuotojų sergamumui vėžiu, rezultatai. Ištirta 124 (74,7% planuotų) vėžio atvejai, kliniškai ir histologiškai patvirtinti 30-70 metų Mažeikių miesto gyventojams per 1990 -1996 metų laikotarpį, ir 248 kontroliniai asmenys, atitinkantys tiriamuosius pagal gyvenamąją vietą, lytį ir amžių.

Nustatyta, kad darbo aplinkos užterštumas potencialiais kancerogenais buvo dešimtis (anglies tetrachloridas, azoto dioksidas, anglies monoksidas), šimtus (benzolas, sieros dioksidas) ir tūkstančius kartų (angliavandeniliai C1-C10, sieros vandenilis) didesnis už

tokį gyvenamojoje aplinkoje, o kai kurių teršalų (toluolas, ksilolas) gyventojų butuose iš vis neaptikta. Asmenims, dirbusiems NPP įmonėje daugiau nei 2 metus, vėžinių susirgimų tikimybės santykis buvo 2,0 (95% PI 0,79-5,71), kasdien rūkantiems NPP darbuotojams – 3,9 (95% PI 1,20-12,57).

V.Jurkuvėnas, R.Valintėlienė, J.Ašembergienė, J.Griškevičienė
Antibiotikų vartojimas Lietuvos stacionaruose, (32-40).

Santrauka

Šio darbo tikslas buvo aprašyti antibiotikų vartojimą Lietuvos stacionaruose. Darbas planuotas ir atliktas kaip aprašomasis epidemiologinis tyrimas pagal vienkartinio paplitimo tyrimo metodiką. Keturiolikoje atsitiktinai atrinktų ligoninių buvo ištirta 1051 vaikas ir 3044 suaugę. Antibiotikais buvo gydomi 34,6% vaikų: rajonų ligoninėse 38,0%, miestų - 36,9% ir respublikinėse - 30,0%. Daugiausia antibiotikais gydomų vaikų buvo reanimacijos (96,3%), infekcinių ligų (56,8%) ir ORL/akių ligų (41,3%) skyriuose. Antibiotikais gydyta 66,2% infekciją turinčių ir 10,3% jos neturinčių vaikų. Jiems paskirti 26 pavadinimų antibiotikai. Jų spektras respublikinėse ligoninėse buvo 2 kartus platesnis nei kitų lygių ligoninėse. Dažniausiai vaikams skirtas penicilinas (28,9% visų antibiotikų), gentamicinas (16,5%) ir cefalosporinai (12,9%). Antibiotikais buvo gydoma 22,2% suaugusių su nereikšmingais šio rodiklio svyravimais įvairaus lygio ligoninėse. Daugiausia antibiotikais gydomų suaugusių buvo ORL/akių (56,8%) ir reanimacijos (47,7%) skyriuose. Antibiotikais gydyta 66,7% infekciją turinčių ir 8,5% jos neturinčių suaugusių. Bendrai suaugusiems buvo paskirti 38 pavadinimų antibiotikai. Dažniausiai vartoti gentamicinas (20,4%), penicilinas (17,0%) ir ampicilinas (11,8%).